

Σύγκρουση Ινδιάνων και καταπατητών

Ενα **εξωτικό μυθιστόρημα** που δεν γίνεται **εύπεπτη περιπέτεια**

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Κάπου στα τροπικά δάση της Λατινικής Αμερικής, σ' έναν τόπο όπου οι Ινδιάνοι, ξεκομμένοι από παντού (ακόμα και από την πιο κοντινή τους πόλη), έρχονται σε σύγκρουση με μια ομάδα λευκών καταπατητών οι οποίοι κατακαίνε ό,τι βρεθεί μπροστά τους. Στη σύγκρουση θα πάρουν μέρος και μονάδες ενόπλων: από τη μια μεριά ο τακτικός στρατός, που έχει αναλάβει την υπεράσπιση των Ινδιάνων, χωρίς οι ίδιοι να τον εμπιστεύονται κατά το παραμικρό, και από τις άλλη ομάδες ανταρτών σκοπός των οποίων είναι να καλύψουν τους καταπατητές. Αυτό είναι το θέατρο της δράσης στο καινούργιο μυθιστόρημα του Πάνου Καρνέζη: ένα μυθιστόρημα που παρά το εξωτικό σκηνικό του μένει ευθύς εξαρχής μακριά από το οποιοδήποτε κλίμα εύπεπτης περιπέτειας. Σε τι μπορεί να οφείλεται κάτι τέτοιο; Μα, πρώτον στο ότι η σύγκρουση Ινδιάνων και καταπατητών δεν επιδιώκει να εικονογραφήσει μια σχηματική διαμάχη, μια αντίθεση ανάμεσα σε κακοποιά και αγαθοποιά πνεύματα, αφού το μόνο με το οποίο έχουν στην πραγματικότητα να παλέψουν και οι δύο πλευρές είναι η οικονομική τους δυστυχία. Οι καταπατητές είναι ακτήμονες που ψάχνουν απεγνωσμένα ένα κομμάτι γης για να επιβιώσουν. Οι Ινδιάνοι πάλι αγωνίζονται να σώσουν μια γη την οποία έχουν μάθει (τουλάχιστον οι νεότεροι) να μισούν από γεννησιμιού τους, αποζητώντας επί ματαίω τη λάμψη και τα φώτα της μεγάλης πολιτείας. Στο μεταξύ, όλοι καταστρέφουν τη φύση: οι καταπατητές γιατί δεν ξέρουν πώς να καλλιεργήσουν παραγωγικά τα καταπατημένα και οι Ινδιάνοι επειδή σκοτώνουν τους τελευταίους ιαγουάρους για να πουλήσουν το δέρμα τους.

Το δεύτερο (και σημαντικότερο) στοιχείο που αποκλείει τον συσχετισμό του βιβλίου με την εξωτική περιπέτεια και το καταναλωτικό θέαμα είναι το ζήτημα της θρησκευτικής πίστης όπως αποτυπώνεται στον χαρακτήρα του πατρός Τόμας, ενός εγγλέζου καθολικού ιερέα που είναι επιφορτισμένος με το έργο του εκχριστιανισμού των Ινδιάνων αλλά σκοντάφτει συνεχώς στην ολιγοπιστία του. Την προσοχή μας εδώ δεν τραβάει ακριβώς η ολιγοπιστία του

Τόμας, που αδυνατεί με τις γενεολογίες περί της ανάγκης ενός ειρηνικού και ανθρωπίνου Θεού να ανακινήσει σοβαρά θεολογικά ερωτήματα, αλλά ο κοσμικός σκεπτικισμός του όταν διαπιστώνει την αδυναμία των ντόπιων να πιστέψουν, όσες προσπάθειες κι αν καταβληθούν, σε μια εξωγενή, εντελώς ανοίκεια θρησκεία (καμία σχέση με τον κοσμικό κυνισμό του χορού των ρασοφόρων ο οποίος πρωταγωνιστεί στο προ εξαιτίας *Μοναστήρι*). Εγκλωβισμένος σε αυτή τη συνθήκη, ο Τόμας θα θυσιαστεί και θα πεθάνει για το τίποτε.

Σκέφτομαι μυθιστορήματα όπως η *Σιωπή* του Σιουσάκου Εντο ή η *Δύναμις και η Δόξα*

του Γκράχαμ Γκρην. Και εκεί οι ιερείς είναι ολιγόπιστοι ή αμαρτωλοί, κι εκεί η καρδιά τους βασανίζεται από τα αγκάθια ενός Θεού που δαγκώνει. Στο τέλος ωστόσο θα μαρτυρήσουν για τον σταυρό και θα βρουν έστω και την έσχατη ώρα ένα νόημα για τη ζωή τους. Ο πατήρ Τόμας όμως δεν θα αξιωθεί από τη μεριά του κανέναν λυτρωτικό θάνατο: θα αργοσβήσει πληγωμένος θανάσιμα από έναν ακόμα ιαγουάρο χωρίς καν έναν αχνό ορίζοντα προσμονής ή δικαίωσης. Και ο θάνατος αυτός θα φέρει στην επιφάνεια όχι μια περιπετειώδη ιστορία από τους Τροπικούς αλλά την εσωτερική περιπέτεια της ύπαρξης όταν αγγίζει τον αφανισμό της.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΡΝΕΖΗΣ
Οι φυγάδες
Μυθιστόρημα
Εκδόσεις Πατάκη.
Σελ. 268,
τιμή 13,20 ευρώ

Ο συγγραφέας Πάνος Καρνέζης